

Lammin ympäristönsuojelupäivät 7.10.2004

Risto Mansikkamäen raportti ”Kuntien ympäristönsuojelun voimavarat”

KUNTALIITON JOHTOPÄÄTÖKSET

1) Kuntien ympäristönsuojeluhallinnossa on **resurssikriisi**. Erityisesti pienten sekä alueellisesti Itä- ja Pohjois-Suomen kuntien tilanne on vaikea. Tilanteeseen vaikuttaa kuntatalouden yleinen kehitys. Kuntien ympäristönsuojeluhallintoon tarvitaan lisää resursseja, jos nykyinen toimivallanjako säilytetään.

2) Kunnille voidaan antaa tehtäviä vain lailla. Kunnallisen itsemääräämisoikeuden toteutumiseksi lainsäädännölläkään kunnille **ei tulisi antaa uusia tehtäviä ilman että samalla osoitetaan resurssit** tehtävien hoitamiseksi. EU:sta tulevia uusia tehtäviä kunnat voisivat hoitaa esimerkiksi valtiohallinnolle ostopalveluina.

3) **Toimivallan siirron kuntien ja alueellisten ympäristökeskusten välillä** tulisi olla nykyistä joustavampaa. Valtion hallinnon lupakäsittelyn keskittämiseen nykyistä enemmän lupavirastoihin tulee suhtautua varauksella. Lupa- ja valvontaviranomaisten eriyttäminen ei ole tarpeen eikä tarkoituksenmukaista. Kuntien ja valtion lupaviranomaisia ei saa etäännyttää toisistaan.

4) Suurempikin **toimivallan ja lupakynnyksen remonti** on mahdollinen. Ympäristölupakynnystä voidaan nostaa suoraa normiohjausta ja valvontaa kehittämällä, kaikki ympäristöluvut voidaan siirtää alueellisiin ympäristökeskuksiin ja joihinkin toimintoihin voidaan kehittää ilmoitusmenettely ja kunnat mahdollisesti ilmoitusten vastaanottajiksi.

5) Resursseja lupien käsittelyyn ja valvontaan tarvitaan myös pienissä kunnissa. **Asiantuntemus** voitaneen turvata nykyistä enemmän kuntien yhteistyönä. **Alueellinen** paikallinen ympäristöviranomainen sopii hyvin viranomaistehtävien hoitoon. Kuntien yhteistoiminta ei sinänsä lisää henkilöstön määrää, saattaa käydä jopa päinvastoin, mutta resurssien käyttö voi olla tehokkaampaa. **Yhteistyön** muodot voivat olla nykyisiä (kuntayhtymät, yhteislautakunnat), mutta myös kokonaan uudentyyppisiä malleja voitaisiin harkita, esimerkiksi alueviranomaisjärjestelmää ja sen rahoitusta valtion budjetin kautta. **Uusia rahoituslähteitä** tulee harkita (verot, rahastot, maksut, avustukset jne.).

6) **Kunnan ympäristöpolitiikasta** on edelleen vastuu ja siitä tulee edelleen päättää kunnassa. Ympäristönsuojelun suunnittelu, sen paikka kuntastrategioissa, paikallisagenda, ympäristöneuvonta ja –valistus, ympäristöraportit ja kaavoitusta palvelevat luontoselvitykset ovat tärkeitä paikallisdemokratiaan liittyviä kysymyksiä. Siksi kuntien ympäristönsuojelun **erityis(viranomais)tehtävät ja yleiset tehtävät on voitava erottaa toisistaan**.

7) Lupatehtäviä hoitavassa luottamushenkilöelimestä **ei saisi olla ristiriitaisia tehtäviä**, esimerkiksi ympäristönsuojelun viranomaistehtäviä ja kunta toiminnanharjoittajana –tehtäviä. Mahdolliset ristiriitatilanteet voidaan estää sopivalla lautakuntarakenteella ja delegoinnilla.

8) Lupa- ja muuta ympäristövalvontaa tulee systematisoida. Työnjakoa kuntien ja alueellisten ympäristökeskusten välillä on selkiytettävä. **Lupavalvonta tulee tehdä maksulliseksi**. Lupamaksut tulee yhtenäistää valtiohallinnon kanssa ja kuntiin kehittää **suositus yhtenäisistä maksuperusteista**.

9) Alueellisten **ympäristökeskusten roolia** on vahvistettava erityisesti erilaisten selvitysten, ympäristön tila katsausten, tietojärjestelmien kuten VAHTI, koulutuksen ja jossain määrin opastuksen sekä luontoselvitykset - jotka parantavat kuntien edellytyksiä selviytyä kaavoitustehtävistään - osalta. Tarvitaan kansallista panostusta toimialan yleiseen kehittämiseen.

10) Kuntien **ympäristöterveydenhuollon** ja **valtion ympäristöhallinnon uudelleenjärjestelyjä** ei saa suorittaa ilman että otetaan huomioon vaikutukset kuntien ympäristönsuojeluhallintoon.